

1989. GADA 20. NOVEMBRA "KONVENCIJA PAR BĒRNA TIESĪBĀM"

spēkā esošs no 1992.05.14

Publicēts:nav publicēts

STARPTAUTISKS

-----

konvencija

1989.11.20.

Konvencija par bērna tiesībām

P R E A M B U L A

Šās konvencijas dalībvalstis,

uzskatīdamas, ka saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos proklamētajiem principiem visiem sabiedrības locekļiem piemītošās pašcieņas, viņu vienlīdzīgu un neatņemamu tiesību atzīšana ir brīvības, taisnīguma un vispārēja miera nodrošināšanas pamats,

ievērodamas, ka Apvienoto Nāciju tautas ir apstiprinājušas Statūtos savu ticību cilvēka pamattiesībām, cilvēka personības pašcieņai un vērtībai un ir cieši apņēmušās sekmēt sociālo progresu un uzlabot dzīves apstākļus, pastāvot lielākai brīvībai,

atzīdamas, ka Apvienoto Nāciju Organizācija Vispārējā cilvēka tiesību deklarācijā un starptautiskajos paktos par cilvēka tiesībām ir pasludinājusi un atbalstījusi ideju, ka katram cilvēkam jābūt visām tajos minētajām tiesībām un brīvībām bez jebkādas atšķirības neatkarīgi no rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģijas, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, dzimšanas vai citiem apstākļiem,

atgādinādamas, ka Apvienoto Nāciju Organizācija Vispārējā cilvēka tiesību deklarācijā ir pasludinājusi bērnu tiesības uz īpašu gādību un palīdzību,

būdamas pārliecinātas, ka ģimenei kā sabiedrības pamatsūniņai un visu tās locekļu un it sevišķi bērnu izaugsmes un labklājības dabiskajai videi jānodrošina nepieciešamā aizsardzība un atbalsts, lai tā varētu pilnīgi uzņemties pienākumus sabiedrības ietvaros,

atzīdamas, ka bērnam, lai viņš varētu pilnīgi un harmoniski attīstīties kā personība, jāaug ģimenes vidē, laimes, mīlestības un izpratnes atmosfērā,

uzskatīdamas, ka bērnam jābūt pilnīgi sagatavotam patstāvīgai dzīvei sabiedrībā un audzinātam Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos proklamēto ideālu garā un it īpaši miera, pašcieņas, iecietības, brīvības, vienlīdzības un solidaritātes garā,

ievērodamas, ka šādas īpašas bērna aizsardzības nepieciešamība paredzēta 1924.gada Ženēvas Bērna tiesību deklarācijā un Bērna tiesību deklarācijā, ko Ģenerālā Asambleja pieņēmusi 1959.gada 20.novembrī, un atzīta Vispārējā cilvēka tiesību deklarācijā, Starptautiskajā paktā par pilsoņu un politiskajām tiesībām (konkrēti 23. un 24.pantā) un Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām (konkrēti 10.pantā), kā arī specializēto iestāžu un starptautisko organizāciju statūtos un attiecīgajos dokumentos, kuras nodarbojas ar bērnu labklājības jautājumiem,

ievērodamas, ka "bērnam kā fiziski un intelektuāli vēl nenobriedušam vajadzīga speciāla aizsardzība un gādība, tai skaitā pienācīga tiesiskā aizsardzība, tiklab pirms, kā arī pēc dzimšanas", kā tas norādīts Bērna tiesību deklarācijā,

atsaukdamās uz noteikumiem, kas ietverti Deklarācijā par bērnu aizsardzības un labklājības sociālajiem un tiesiskajiem principiem, it īpaši ja bērnus nodod audzināšanā un adoptē nacionālā un starptautiskā līmenī, un Apvienoto Nāciju Organizācijas Minimālajos standartnoteikumos sakarā ar tiesas spriešanu nepilngadīgajiem ("Pekinas noteikumi"), kā arī Deklarācijā par sieviešu un bērnu aizsardzību ārkārtējos apstākļos un bruņotu konfliktu periodā,

atzīdamas, ka visās pasaules valstīs ir bērni, kas dzīvo ārkārtīgi smagos apstākļos, un ka šādiem bērniem nepieciešama īpaša uzmanība,

pienācīgi ievērodamas ikvienas tautas tradīciju un kultūras vērtību svarīgo nozīmi bērna aizsardzībā un harmoniskā attīstībā,

atzīdamas starptautiskās sadarbības svarīgo nozīmi bērnu dzīves apstākļu uzlabošanā katrā valstī, it sevišķi jaunattīstības zemēs,

vienojās par sekojošo:

I DAĻA
1.pants

Šajā konvencijā par bērnu tiek uzskatīta ikviena cilvēkbūtne līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai, ja saskaņā ar likumu, kas piemērojams attiecīgajam bērnam, viņš nekļūst pilngadīgs agrāk.

2.pants

1. Dalībvalstis respektē un nodrošina visas šajā konvencijā paredzētās tiesības katram bērnam, uz kuru attiecas to jurisdikcija, bez jebkādas diskriminācijas, neatkarīgi no rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģijas, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās, etniskās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, veselības stāvokļa un bērna, viņa vecāku vai likumīgo aizbildņu dzimšanas apstākļiem vai jebkādiem citiem apstākļiem.

2. Dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu bērna aizsardzību pret visām diskriminācijas vai soda formām, kas pamatotas uz bērna, bērna vecāku, likumīgo aizbildņu vai citu ģimenes locekļu statusu, darbību, paustajiem uzskatiem vai pārliecību.

3.pants

1. Visās darbībās attiecībā uz bērniem neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai privātiestādes, kas nodarbojas ar sociālās nodrošināšanas jautājumiem, tiesas, administratīvie vai likumdošanas orgāni, uzmanība pirmām kārtām tiek veltīta tam, lai vislabāk nodrošinātu bērna intereses.

2. Dalībvalstis apņemas nodrošināt bērnam tādu aizsardzību un gādību, kāda nepieciešama viņa labklājībai, ņemot vērā viņa vecāku, aizbildņu vai citu saskaņā ar likumu par bērnu atbildīgo personu tiesības un pienākumus, un šajā nolūkā piemēro visus attiecīgos likumdošanas un administratīvos līdzekļus.

3. Dalībvalstis gādā par to, lai iestādes, dienesti un orgāni, kas ir atbildīgi par bērnu aprūpi vai viņu aizsardzību, atbilstu kompetentu orgānu noteiktajām normām, tai skaitā drošības un veselības aizsardzības ziņā un to personāla kvantitātes un piemērotības aspektā, kā arī kompetentas uzraudzības sfērā.

4.pants

Dalībvalstis veic visus nepieciešamos likumdošanas, administratīvos un citus pasākumus šajā konvencijā atzīto tiesību realizēšanai. Attiecībā uz ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām dalībvalstis šādus pasākumus veic maksimālajos to rīcībā esošo resursu ietvaros un, ja nepieciešams, starptautiskās sadarbības ietvaros.

5.pants

Dalībvalstis respektē vecāku un attiecīgajos gadījumos paplašinātās ģimenes vai kopienas locekļu, kā to paredz vietējās paražas, aizbildņu vai citu saskaņā ar likumu par bērnu atbildīgo personu atbildību, tiesības un pienākumus pienācīgi virzīt un vadīt bērnu šajā konvencijā atzīto viņa tiesību realizēšanā un darīt to atbilstoši bērna topošajām spējām.

6.pants

1. Dalībvalstis atzīst, ka ikvienam bērnam ir neatņemamas tiesības uz dzīvību.

2. Dalībvalstis nodrošina maksimāli iespējamo bērna izdzīvošanas pakāpi un viņa veselīgu attīstību.

7.pants

1. Bērnu reģistrē tūlīt pēc dzimšanas, un viņam kopš piedzimšanas brīža ir tiesības uz vārdu un pilsonības iegūšanu, kā arī, ciktāl tas iespējams, tiesības zināt savus vecākus un tiesības būt viņu aizgādībā.

2. Dalībvalstis nodrošina šo tiesību realizēšanu saskaņā ar savu nacionālo likumdošanu un savu saistību izpildi atbilstoši attiecīgajiem starptautiskajiem dokumentiem šajā sfērā, piemēram, gadījumā, ja citādi bērnam nebūtu pilsonības.

8.pants

1. Dalībvalstis apņemas respektēt bērna tiesības uz savas individualitātes saglabāšanu, ieskaitot pilsonību, vārdu un ģimenes saites, kā tas paredzēts likumā, nepieļaujot pretlikumisku iejaukšanos.

2. Ja bērnam nelikumīgi tiek atņemta daļa vai visi viņa individualitātes elementi, dalībvalstis nodrošina viņam nepieciešamo palīdzību un aizstāvību viņa individualitātes drīzākai atjaunošanai.

9.pants

1. Dalībvalstis gādā par to, lai bērns netiktu šķirts no saviem vecākiem pretēji viņu gribai, izņemot gadījumus, kad kompetenti orgāni saskaņā ar tiesas lēmumu un atbilstoši piemērojamajam likumam un procedūrām atzīst, ka šāda šķiršana nepieciešama, lai vislabāk ievērotu bērna intereses. Šāds atzinums var būt nepieciešams tai vai citā konkrētā gadījumā, piemēram, ja vecāki nežēlīgi izturas pret bērnu vai nerūpējas par viņu vai ja vecāki nedzīvo kopā ar bērnu un jāizlemj jautājums par bērna dzīvesvietu.

2. Jebkādas izmeklēšanas gaitā saskaņā ar šā panta 1.punktu visām ieinteresētajām pusēm tiek dota iespēja piedalīties izmeklēšanā un izteikt savus viedokļus.

3. Dalībvalstis respektē bērna tiesības, kurš tiek šķirts no viena vai abiem vecākiem, regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar abiem vecākiem, izņemot gadījumus, kad tas ir pretrunā ar nepieciešamību vislabāk ievērot bērna intereses.

4. Tajos gadījumos, kad šāda šķiršana izriet no kāda dalībvalsts pieņemta lēmuma, piemēram, ja viens vai abi vecāki vai bērns tiek apcietināti, ieslodzīti cietumā, izsūtīti, deportēti vai viņu nāves gadījumā (arī tad, ja nāve iestājusies jebkāda iemesla dēļ, attiecīgajai personai atrodies valsts pārziņā), šāda dalībvalsts sniedz vecākiem, bērnam vai, ja tas nepieciešams, citam ģimenes loceklim pēc viņu lūguma vajadzīgo informāciju sakarā ar promejošā ģimenes locekļa/locekļu atrašanās vietu, ar nosacījumu, ka šādas informācijas sniegšana nekaitē bērna labklājībai. Dalībvalstis vēlāk nodrošina, lai šāda

lūguma iesniegšana pati par sevi neizraisītu nelabvēlīgas sekas attiecīgajai personai/personām.

10.pants

1. Atbilstoši dalībvalstu saistībām saskaņā ar 9.panta 1.punktu bērna vai viņa vecāku pieteikumi iebraukšanai dalībvalstī vai izbraukšanai no tās ģimenes atkalsavienošanos nolūkā dalībvalstīm jāizskata pozitīvi, humāni un operatīvi. Dalībvalstis vēlāk nodrošina, lai šāda lūguma iesniegšana neizraisītu nelabvēlīgas sekas pieteicējiem un viņu ģimenes locekļiem.

Bērnām, kura vecāki dzīvo dažādās valstīs, ir tiesības regulāri, izņemot īpašus apstākļus, uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar abiem vecākiem. Šai nolūkā un atbilstoši dalībvalstu saistībām saskaņā ar 9.panta 2.punktu dalībvalstis respektē bērna un viņa vecāku tiesības atstāt jebkuru valsti, arī savu, un atgriezties savā valstī. Attiecībā uz tiesībām atstāt jebkuru valsti ir spēkā tikai tādi ierobežojumi, kādi noteikti ar likumu un nepieciešami valsts drošības, sabiedriskās kārtības (ordre public), iedzīvotāju veselības vai tikumiskuma vai citu personu tiesību un brīvību aizsardzībai un ir savienojami ar citām šajā konvencijā atzītajām tiesībām.

11.pants

1. Dalībvalstis veic pasākumus cīņai pret bērnu nelikumīgu pārvietošanu un viņu neatgriešanos no ārzemēm.

2. Šajā nolūkā dalībvalstis sekmē divpusēju vai daudzpusēju nolīgumu noslēgšanu vai pievienošanu spēkā esošajiem nolīgumiem.

12.pants

1. Dalībvalstis nodrošina bērnam, kas spējīgs formulēt savus uzskatus, tiesības brīvi paust šos uzskatus visos jautājumos, kas skar bērnu, pie tam bērna uzskatiem tiek veltīta pienācīga uzmanība atbilstoši bērna vecumam un brieduma pakāpei.

2. Šai nolūkā bērnam tiek arī dota iespēja tikt uzklausi tam jebkādas ar bērnu saistītas iztiesāšanas vai administratīvās izmeklēšanas gaitā vai nu tieši, vai ar pārstāvja vai attiecīga orgāna starpniecību nacionālās likumdošanas procesuālajās normās paredzētajā kārtībā.

13.pants

1. Bērnām ir tiesības brīvi izteikt savas domas; šīs tiesības ietver brīvību meklēt, saņemt un nodot jebkāda veida informāciju un idejas neatkarīgi no robežām mutvārdos, rakstveidā vai drukātā veidā, mākslas darbu veidā vai ar citu līdzekļu palīdzību pēc bērna izvēles.

2. Šo tiesību realizēšanu var pakļaut zināmiem ierobežojumiem, taču tie var būt tikai tādi ierobežojumi, kas paredzēti likumā un kas nepieciešami:

a) lai respektētu citu personu tiesības un reputāciju; vai

b) lai aizsargātu valsts drošību vai sabiedrisko kārtību (ordre public) vai iedzīvotāju veselību vai tikumiskumu.

14.pants

1. Dalībvalstis respektē bērna tiesības uz domu, apziņas un reliģijas brīvību.

2. Dalībvalstis respektē vecāku un attiecīgajos gadījumos likumīgo aizbildņu tiesības un pienākumus vadīt bērnu un realizēt viņa tiesības ar metodi, kas harmonē ar bērna topošajām spējām.

3. Brīvību pievērsties savai reliģijai vai ticībai var pakļaut tikai tādiem ierobežojumiem, kas noteikti ar likumu un nepieciešami valsts drošības, sabiedriskās kārtības, iedzīvotāju tikumiskuma un veselības aizsardzībai vai citu personu pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzībai.

15.pants

1. Dalībvalstis atzīst bērna tiesības uz asociācijas brīvību un mierīgu sanāksmju brīvību.

2. Šo tiesību realizēšanā nedrīkst piemērot nekādus ierobežojumus, izņemot tos, kas tiek piemēroti saskaņā ar likumu un kas nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā valsts drošības vai sabiedriskās drošības, sabiedriskās kārtības (ordre public), iedzīvotāju veselības vai tikumiskuma aizsardzības vai citu personu tiesību un brīvību aizsardzības interesēs.

16.pants

1. Neviens bērns nedrīkst būt patvaļīgas vai nelikumīgas iejaukšanās viņa tiesību realizēšanā uz personisko dzīvi, ģimenes dzīvi, dzīvojamo telpu neaizskaramību vai korespondences noslēpumu vai viņa goda un reputācijas nelikumīga apdraudējuma objekts.

2. Bērnām ir tiesības uz likuma aizsardzību pret šādu iejaukšanos vai apdraudējumu.

17.pants

Dalībvalstis atzīst masu informācijas līdzekļu svarīgo lomu un nodrošina, lai bērnam būtu pieejama informācija un materiāli no dažādiem nacionālajiem un starptautiskajiem avotiem, it īpaši tāda informācija un materiāli, kuru mērķis ir sekmēt bērna sociālo, garīgo un morālo labklājību, kā arī veselīgu fizisko un psihisko attīstību. Šajā nolūkā dalībvalstis:

- a) stimulē masu informācijas līdzekļus izplatīt informāciju un materiālus, kas ir derīgi bērnam sociālā un kultūras aspektā un atbilst 29.panta mērķiem;
- b) stimulē starptautisko sadarbību šādas no dažādiem kultūras, nacionālajiem un starptautiskajiem avotiem iegūtas informācijas un materiālu sagatavošanā, apmaiņā ar to un tās izplatīšanā;
- c) stimulē bērnu literatūras izdošanu un izplatīšanu;
- d) stimulē masu informācijas līdzekļus, lai tie veltītu īpašu uzmanību kādai minoritāšu grupai vai pamatiedzīvotājiem piederošā bērna vajadzību apmierināšanai valodas jomā;
- e) stimulē pienācīgu principu izstrādāšanu bērna aizsardzībai pret viņa labklājībai kaitīgu informāciju un materiāliem, ņemot vērā 13. un 18.panta noteikumus.

18.pants

1. Dalībvalstis dara visu iespējamo, lai nodrošinātu tāda principa atzīšanu, saskaņā ar kuru abiem vecākiem ir kopīga un vienāda atbildība par bērna audzināšanu un attīstību. Vecāki vai attiecīgajos gadījumos likumīgie aizbildņi ir galvenās personas, kas atbildīgas par bērna audzināšanu un attīstību. Nodrošināt, lai vislabāk tiktu aizsargātas bērna intereses, ir svarīgākais viņu rūpju objekts.
2. Lai garantētu šajā konvencijā izklāstītās tiesības un sekmētu to realizēšanu, dalībvalstis sniedz vecākiem un likumīgajiem aizbildņiem pienācīgu palīdzību viņu pienākumu pildīšanā, kas saistīti ar bērnu audzināšanu, un nodrošina bērnu iestāžu tīkla attīstību.
3. Dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu bērniem, kuru vecāki strādā, tiesības izmantot viņiem paredzētos bērnu aprūpes dienestus un iestādes.

19.pants

1. Dalībvalstis veic visus nepieciešamos likumdošanas, administratīvos, sociālos un izglītojošos pasākumus, lai aizsargātu bērnu pret vecāku, likumīgo aizbildņu vai jebkuras citas personas, kas rūpējas par bērnu, visu veidu fizisku vai psiholoģisku vardarbību, apvainojumiem vai ļaunprātībām, gādības trūkumu vai paviršu izturēšanos, rupju apiešanos vai ekspluatāciju, arī pret seksuālajām ļaunprātībām.
2. Šādi aizsardzības pasākumi, ja nepieciešams, ietver efektīvas procedūras, lai īstenotu sociālās programmas nolūkā nodrošināt vajadzīgo atbalstu bērnam un personām, kas par viņu rūpējas, kā arī lai citādā veidā novērstu un konstatētu, paziņotu, nodotu izskatīšanai, izmeklētu, ārstētu un veiktu vēlākos pasākumus sakarā ar iepriekšminētajiem gadījumiem, kad notikusi nežēlīga apiešanās ar bērnu, un lai nepieciešamības gadījumā ierosinātu tiesas procedūru.

20.pants

1. Bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi nav savas ģimenes vides vai kuru, lai vislabāk ievērotu viņa paša intereses, nedrīkst atstāt šajā vidē, ir tiesības uz īpašu valsts aizsardzību un palīdzību.

2. Dalībvalstis saskaņā ar saviem nacionālajiem likumiem nodrošina minētajam bērnam citu aprūpi.

3. Šāda aprūpe var ietvert, piemēram, nodošanu audzināšanā, "kafalu" saskaņā ar islama tiesībām, adoptāciju vai, ja nepieciešams, ievietošanu attiecīgās bērnu kopšanas iestādēs. Izskatot aprūpes variantus, pienācīgi jāievēro bērna audzināšanas pēctecības vēlamā saglabāšana un viņa etniskā izcelsme, reliģiskā un kultūras piederība un dzimtā valoda.

21.pants

Dalībvalstis, kas atzinušas un/vai atļāvušas adoptācijas sistēmas funkcionēšanu, nodrošina, lai pirmām kārtām tiktu vislabāk ievērotas bērna intereses, un tās:

a) nodrošina, lai bērna adoptāciju atļautu tikai kompetentas varas iestādes, kuras saskaņā ar piemērojamo likumu un procedūrām, kā arī pamatojoties uz visu ar lietu saistīto un ticamo informāciju, noteic, ka adoptācija pieļaujama atbilstoši bērna statusam attiecībā uz vecākiem, radniekiem un likumīgajiem aizbildņiem un ka ieinteresētās personas, ja vajadzīgs, devušas savu apzinātu piekrišanu adoptācijai uz tādas konsultācijas pamata, kāda var būt nepieciešama;

b) atzīst, ka adoptācija citā valstī var tikt uzskatīta par alternatīvu bērna aprūpes paņēmienu, ja bērnu nevar nodot audzināšanā vai uzņemt ģimenē, kas varētu nodrošināt viņa audzināšanu vai adoptāciju, un ja nodrošināt jebkādu piemērotu aprūpi bērna izcelsmes valstī nav iespējams;

c) nodrošina, lai bērna adoptācijas gadījumā citā valstī tiktu piemērotas tādas pašas garantijas un normas, kādas piemēro adopcijai savā valstī;

d) veic visus nepieciešamos pasākumus nolūkā nodrošināt, lai adopcijas gadījumā citā valstī bērna iekārtošana nedotu iespēju ar to saistītajām personām gūt nepamatotus finansiālus labumus;

e) ja nepieciešams, veicina šā panta mērķu sasniegšanu, noslēdzot divpusējas vai daudzpusējas vienošanās vai nolīgumus, un cenšas uz šā pamata nodrošināt, lai bērna iekārtošanu citā valstī īstenotu kompetenti varas orgāni vai iestādes.

22.pants

1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai bērnam, kas vēlas iegūt bēgļa statusu vai kas tiek uzskatīts par bēgļi saskaņā ar piemērojamajām starptautiskajām vai iekšējām tiesībām un procedūrām, neatkarīgi no tā, vai bērnu pavada vai nepavada viņa vecāki vai jebkura cita persona, nodrošinātu pienācīgu aizsardzību un humanitāro palīdzību piemērojamo tiesību izmantošanā, kas izklāstītas šajā konvencijā un citos starptautiskajos

dokumentos cilvēka tiesību jautājumos vai humanitārajos dokumentos, kuru dalībnieces ir minētās valstis.

2. Šajā nolūkā dalībvalstis, ja tās uzskata par nepieciešamu, sekmē jebkādu pūliņu, ko Apvienoto Nāciju Organizācija un citas kompetentas starpvaldību organizācijas vai ar valdību nesaistītas organizācijas, kuras sadarbojas ar Apvienoto Nāciju Organizāciju, veltī šāda bērna aizsardzībai un palīdzības sniegšanai viņam, kā arī jebkura bērna - bēgļa vecāku vai citu viņa ģimenes locekļu meklēšanai, lai saņemtu nepieciešamo informāciju, kas ļautu bērnam atkal savienoties ar savu ģimeni. Tajos gadījumos, kad vecākus vai citus ģimenes locekļus nav iespējams atrast, šim bērnam tiek sniegta tāda pati aizsardzība kā jebkuram citam bērnam, kas kāda iemesla dēļ pastāvīgi vai uz laiku ir izrauts no savas ģimenes vides, atbilstoši šajā konvencijā paredzētajiem noteikumiem.

23.pants

1. Dalībvalstis atzīst, ka garīgā vai fiziskā ziņā nepilnvērtīgam bērnam jādzīvo pilnvērtīga un cienīga dzīve apstākļos, kas garantē viņa pašcieņu, palīdz viņam uzturēt ticību saviem spēkiem un atvieglo viņa iespējas aktīvi piedalīties sabiedrības dzīvē.

2. Dalībvalstis atzīst nepilnvērtīga bērna tiesības uz īpašu gādību un stimulē un nodrošina, ja ir resursi, palīdzības sniegšanu bērnam, kam uz to ir tiesības, un par viņa aprūpi atbildīgajām personām, saskaņā ar iesniegto lūgumu un atbilstoši bērna stāvoklim un viņa vecāku vai citu personu apstākļiem, kuras gādā par bērnu.

3. Atzīstot nepilnvērtīga bērna īpašās vajadzības, palīdzība saskaņā ar šā panta 2.punktu tiek sniegta pēc iespējas bez maksas, ņemot vērā vecāku vai citu personu, kas gādā par bērnu, finansiālos resursus, un tās mērķis ir nodrošināt, lai nepilnvērtīgam bērnam būtu efektīvi pieejami pakalpojumi izglītības sfērā, profesionālajā sagatavošanā, medicīniskajā apkalpošanā, veselības atjaunošanā, sagatavošanā darba gaitām un pieejami atpūtas līdzekļi tādā veidā, kāds ļautu pēc iespējas pilnīgāk iesaistīt bērnu sociālajā dzīvē un panākt viņa personības attīstību, arī bērna kulturālo un garīgo attīstību.

4. Dalībvalstis starptautiskās sadarbības garā sekmē apmainīšanos ar attiecīgu informāciju profilaktiskās veselības aizsardzības jomā un nepilnvērtīgu bērnu medicīniskajā, psiholoģiskajā un funkcionālajā ārstēšanā, ieskaitot informācijas izplatīšanu par rehabilitācijas metodēm, vispārīzglītojošo un profesionālo sagatavošanu, kā arī pieeju šādai informācijai, lai ļautu dalībvalstīm uzlabot savas iespējas un zināšanas un paplašināt savu pieredzi minētajā jomā. Šai sakarā sevišķa uzmanība jāpievērš jaunattīstības valstu vajadzībām.

24.pants

1. Dalībvalstis atzīst bērna tiesības izmantot vispilnvērtīgākos veselības aizsardzības sistēmas pakalpojumus un slimību ārstēšanas un veselības atjaunošanas līdzekļus. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, lai nevienam bērnam netiktu atņemtas viņa tiesības uz šādu veselības aizsardzības sistēmas pakalpojumu pieejamību.

2. Dalībvalstis cenšas panākt šo tiesību pilnīgu realizēšanu un veic arī nepieciešamos pasākumus, lai:

- a) pazeminātu zīdaiņu mirstības un bērnu mirstības līmeņus;
- b) nodrošinātu nepieciešamās medicīniskās palīdzības sniegšanu un visu bērnu veselības aizsardzību, pirmām kārtām veltījot uzmanību sākotnējās medicīniski sanitārās palīdzības attīstīšanai;
- c) cīnītos pret slimībām un badošanos, arī sākotnējās medicīniski sanitārās palīdzības ietvaros, līdztekus citiem līdzekļiem izmantojot viegli pieejamu tehnoloģiju un sniedzot pietiekami vērtīgu uzturu un tīru dzeramo ūdeni, ņemot vērā briesmas un risku, ko rada vides piesārņotība;
- d) sniegtu mātēm pienācīgus pakalpojumus veselības aizsardzībā pirmsdzemdību un pēcdzemdību periodā;
- e) nodrošinātu visu sabiedrības slāņu, it sevišķi vecāku un bērnu, informētību par bērna veselību un ēdināšanu, zīdīšanas priekšrocībām, bērna dzīves vides higiēnu un sanitāriju un nelaimes gadījumu novēršanu, kā arī izglītības pieejamību un viņu atbalstīšanu šādu zināšanu izmantošanā;
- f) attīstītu izglītošanas darbu un pakalpojumus profilaktiskās medicīniskās palīdzības jomā un ģimenes skaita plānošanā.

3. Dalībvalstis veic visus efektīvos un nepieciešamos pasākumus, lai likvidētu tradicionālo praksi, kas negatīvi ietekmē bērnu veselību.

4. Dalībvalstis apņemas stimulēt starptautisko sadarbību un attīstīt to, lai pakāpeniski panāktu šajā pantā atzīto tiesību pilnīgu realizēšanu. Šai sakarā īpaša uzmanība jāveltī jaunattīstības valstu vajadzībām.

25.pants

Dalībvalstis atzīst, ka bērnam, kuru kompetenti orgāni nodevuši aizgādībā viņa kopšanas, viņa aizsardzības vai fiziskās vai psihiskās ārstēšanas nolūkā, ir tiesības uz to, lai periodiski tiktu novērtēta bērna ārstēšana un visi citi apstākļi, kas saistīti ar šādu bērna aizgādību.

26.pants

1. Dalībvalstis atzīst ikviena bērna tiesības izmantot sociālās nodrošināšanas labumus, ieskaitot sociālo apdrošināšanu, un veic nepieciešamos pasākumus, lai pilnīgi realizētu šīs tiesības saskaņā ar savu nacionālo likumdošanu.

2. Šie labumi pēc nepieciešamības tiek piešķirti atbilstoši esošajiem resursiem un bērna un to personu iespējām, kas ir atbildīgas par bērna uzturēšanu, kā arī ievērojot jebkurus apsvērumus, kas saistīti ar labumiem, ko saņem bērns vai kas tiek saņemti viņa vārdā.

27.pants

1. Dalībvalstis atzīst katra bērna tiesības uz tādu dzīves līmeni, kāds nepieciešams bērna fiziskajai, intelektuālajai, garīgajai, tikumiskajai un sociālajai attīstībai.

2. Uz vecāku(iem) vai citām personām, kas audzina bērnu, gulstas galvenā atbildība par bērna attīstībai nepieciešamo dzīves apstākļu nodrošināšanu savu spēju un finansiālo iespēju robežās.

3. Dalībvalstis saskaņā ar nacionālajiem apstākļiem un savu iespēju robežās veic nepieciešamos pasākumus, lai sniegtu palīdzību vecākiem un citām personām, kas audzina bērnus, šo tiesību realizēšanā un, ja nepieciešams, sniedz materiālo palīdzību un atbalsta programmas, it sevišķi attiecībā uz nodrošināšanu ar uzturu, apģērbu un mājokli.

4. Dalībvalstis dara visu nepieciešamo, lai nodrošinātu tāda stāvokļa atjaunošanu, kad bērnu uztur vecāki vai citas personas, kas ir finansiāli atbildīgas par bērnu, tiklab pašā dalībvalstī, kā arī no ārzemēm. Piemēram, ja persona, kas ir finansiāli atbildīga par bērnu, un bērns dzīvo dažādās valstīs, dalībvalstis sekmē pievienošanās starptautiskajiem nolīgumiem vai šādu nolīgumu noslēgšanu, kā arī citu attiecīgu vienošanos panākšanu.

28.pants

1. Dalībvalstis atzīst bērna tiesības uz izglītību, un nolūkā pakāpeniski panākt šo tiesību realizēšanu uz vienādu iespēju pamata tās konkrēti:

a) ievieš bezmaksas un obligātu pamatizglītību;

b) stimulē vidējās izglītības - tiklab vispārīgās, kā arī profesionālās - dažādu formu attīstību, nodrošina tās pieejamību visiem bērniem un veic tādas nepieciešamos pasākumus kā bezmaksas izglītības ieviešana un, ja nepieciešams, finansiālās palīdzības sniegšana;

c) nodrošina augstākās izglītības pieejamību visiem atbilstoši katra spējām, izmantojot visus nepieciešamos līdzekļus;

d) nodrošina informācijas un materiālu pieejamību izglītības un profesionālās sagatavošanas jomā visiem bērniem;

e) veic pasākumus, lai sekmētu skolu regulāru apmeklēšanu un samazinātu to skolēnu skaitu, kuri atstāj skolu.

2. Dalībvalstis dara visu nepieciešamo nolūkā nodrošināt, lai skolas disciplīna tiktu uzturēta ar tādu metožu palīdzību, kuras liecina par bērna cilvēciskās pašcieņas respektēšanu un atbilst šai konvencijai.

3. Dalībvalstis stimulē un attīsta starptautisko sadarbību jautājumos, kas saistīti ar izglītību, it īpaši lai sekmētu izglītības trūkuma un analfabētisma likvidēšanu visā pasaulē un atvieglotu pieeju zinātniski tehniskajām zināšanām un mūsdienīgām mācību metodēm. Šai sakarā sevišķa uzmanība jāveltī jaunattīstības valstu vajadzībām.

29.pants

1. Dalībvalstis vienojas par to, ka bērna izglītošanas mērķim jābūt šādam:

- a) attīstīt bērna personību, talantus un intelektuālās un fiziskās spējas to vispilnīgākajā apjomā;
- b) ieaudzināt cieņu pret cilvēka tiesībām un pamatbrīvībām, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos pasludinātajiem principiem.
- c) ieaudzināt cieņu pret bērna vecākiem, viņa kultūras savdabīgumu, valodu un vērtībām, pret valsti, kurā bērns dzīvo, un viņa izcelsmes valsti nacionālajām vērtībām un pret civilizācijām, kas atšķiras no viņa paša civilizācijas;
- d) sagatavot bērnu apzinīgai dzīvei brīvā sabiedrībā saprašanās, miera, iecietības, vīriešu un sieviešu līdztiesības un visu tautu, etnisko, nacionālo un konfesionālo grupu, kā arī pamatiedzīvotāju skaitā ietilpstošo personu draudzības garā;
- e) ieaudzināt cieņu pret apkārtējo dabu.

2. Nekādu šā panta vai 28.panta daļu nedrīkst interpretēt tādējādi, ka tā ierobežo atsevišķu personu vai orgānu brīvību dibināt mācību iestādes un vadīt tās, ja tiek pastāvīgi ievēroti šā panta 1.punktā izklāstītie principi un izpildītas prasības par to, lai šādās mācību iestādēs iegūstamā izglītība atbilstu minimālajām normām, ko var noteikt valsts.

30.pants

Tajās valstīs, kur ir etniskās, konfesionālās vai valodas minoritātes vai pamatiedzīvotāju skaitā ietilpstošas personas, bērnam, kas pieder pie šādām minoritātēm vai pamatiedzīvotājiem, nedrīkst atņemt tiesības kopā ar citiem savas grupas locekļiem izmantot savu kultūru, pievērsties savai reliģijai un izpildīt tās rituālus, kā arī lietot dzimto valodu.

31.pants

1. Dalībvalstis atzīst bērna tiesības uz atpūtu un brīvo laiku, tiesības piedalīties spēlēs un izpriecpasākumos, kas atbilst viņa vecumam, un brīvi piedalīties kultūras dzīvē un nodarboties ar mākslu.

2. Dalībvalstis respektē un stimulē bērna tiesības uz vispusīgu līdzdalību kultūras dzīvē un jaunradē un gādā par atbilstošu un vienādu iespēju radīšanu kultūras un radošajai darbībai, brīvā laika pavadīšanai un atpūtai.

32.pants

1. Dalībvalstis atzīst bērna tiesības un aizsardzību pret ekonomisko ekspluatāciju un jebkāda darba izpildīšanu, kurš var apdraudēt viņa veselību vai būt par šķērslī izglītības iegūšanā, vai arī kaitēt viņa veselībai un fiziskajai, intelektuālajai, garīgajai, morālajai un sociālajai attīstībai.

2. Dalībvalstis veic likumdošanas, administratīvos un sociālos pasākumus, kā arī pasākumus izglītības jomā, lai nodrošinātu šā panta noteikumu īstenošanu. Šajā nolūkā, balstoties uz citu starptautisko dokumentu attiecīgajām normām, dalībvalstis konkrēti:

- a) nosaka minimālo vecumu vai minimālos vecumus pieņemšanai darbā;
- b) noteic nepieciešamās prasības par darba dienas ilgumu un darba apstākļiem;
- c) paredz attiecīgos sodus vai citas sankcijas šā panta realizēšanas efektīvai nodrošināšanai.

33.pants

Dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, tai skaitā likumdošanas, administratīvos un sociālos pasākumus, kā arī pasākumus izglītības jomā, lai pasargātu bērnus no attiecīgajos starptautiskajos līgumos definēto narkotisko līdzekļu un psihotropo vielu nelikumīgas lietošanas un nepieļautu bērnu izmantošanu šādu vielu pretlikumiskā ražošanā un tirdzniecībā ar tām.

34.pants

Dalībvalstis apņemas aizsargāt bērnu pret visu veidu seksuālo ekspluatāciju un seksuālo pavešanu netiklībā. Šai nolūkā dalībvalstis, piemēram, veic nacionālā, divpusējā un daudzpusējā līmenī visus nepieciešamos pasākumus, lai nepieļautu:

- a) bērna pierunāšanu vai piespiešanu piekopt jebkādu nelikumīgu seksuālu darbību;
- b) bērnu izmantošanu ekspluatācijas nolūkos prostitūcijā vai citā nelikumīgā seksuālajā praksē;
- c) bērnu izmantošanu ekspluatācijas nolūkos pornogrāfijā vai pornogrāfiskos materiālos.

35.pants

Dalībvalstis veic nacionālā, divpusējā un daudzpusējā līmenī visus nepieciešamos pasākumus, lai novērstu bērnu nolaupīšanu, tirdzniecību ar bērniem vai viņu kontrabandu jebkādos nolūkos un jebkurā formā.

36.pants

Dalībvalstis aizsargā bērnu pret visām citām ekspluatācijas formām, kas jebkādā aspektā nodara kaitējumu bērna labklājībai.

37.pants

Dalībvalstis nodrošina, lai:

a) neviens bērns netiktu pakļauts spīdzināšanai vai citiem nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai cieņu pazemojošiem apiešanās vai soda veidiem. Ne nāves sodu, ne mūža ieslodzījumu cietumā, neparedzot atbrīvošanas iespēju, nevar piespriest par noziegumiem, ko izdarījušas personas, kas jaunākas par 18 gadiem;

b) nevienam bērnam netiktu atņemta brīvība nelikumīgā vai patvaļīgā veidā. Bērna apcietināšana, aizturēšana vai ieslodzījums cietumā izdarāmi saskaņā ar likumu un piemērojami tikai kā galējais līdzeklis un uz iespējami īsāku attiecīgo laika periodu;

c) katram bērnam, kam atņemta brīvība, tiktu nodrošināta humāna apiešanās un viņa personības neatņemamās pašcieņas respektēšana, ievērojot viņa vecuma personu vajadzības. Piemēram, ikviens bērns, kam atņemta brīvība, jānošķir no pieaugušajiem, ja vien netiek uzskatīts, ka bērna interešu vislabākās ievērošanas nolūkā to vajadzētu darīt, un viņam jābūt tiesībām uzturēt sakarus ar savu ģimeni sarakstes un satikšanos veidā, izņemot īpašus apstākļus;

d) ikvienam bērnam, kam atņemta brīvība, būtu tiesības nekavējoties saņemt tiesisko un citu atbilstošu palīdzību, kā arī tiesības savas brīvības atņemšanas likumīgumu apstrīdēt tiesā vai citā kompetentā, neatkarīgā un objektīvā orgānā un tiesības uz to, lai minētie orgāni nekavējoties pieņemtu lēmumu attiecībā uz jebkuru šādu procesuālo darbību.

38.pants

1. Dalībvalstis apņemas respektēt starptautisko humanitāro tiesību normas, kas tām piemērojamas bruņotu konfliktu gadījumā un kam ir sakars ar bērniem, un nodrošināt šo normu ievērošanu.

2. Dalībvalstis veic visus iespējamus pasākumus nolūkā nodrošināt, lai personas, kas nav sasniegušas 15 gadu vecumu, neņemtu tiešu dalību kara operācijās.

3. Dalībvalstis jebkuru personu, kas nav sasniegusi 15 gadu vecumu, atturas iesaukt dienestā savos bruņotajos spēkos. Ja vervēšana notiek no to personu vidus, kas

sasniegušas 15 gadu vecumu, bet kam vēl nav 18 gadu, dalībvalstis cenšas dot priekšroku vecāka gadagājuma personām.

4. Saskaņā ar savām starptautisko humanitāro tiesību saistībām, kuras attiecas uz civilo iedzīvotāju aizsardzību bruņotu konfliktu laikā, dalībvalstis apņemas darīt visu iespējamo, lai nodrošinātu bruņota konflikta skarto bērnu aizsardzību un viņu aprūpi.

39.pants

Dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, lai veicinātu bērna fizisko un psiholoģisko atdzimšanu un sociālo reintegrāciju, kurš ir jebkāda veida necieņas, eksploatācijas vai ļaunprātību, spīdzināšanas vai jebkādu citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai cieņu pazemojošu apiešanās vai soda veidu vai bruņotu konfliktu upuris. Šādai atdzimšanai un reintegrācijai jānotiek apstākļos, kas nodrošina bērna veselību, pašcieņu un cieņu.

40.pants

1. Dalībvalstis atzīst, ka ikvienam bērnam, kurš, kā tiek uzskatīts, pārkāpis kriminālo likumdošanu, apsūdzēts vai atzīts par vainīgu tās pārkāpšanā, ir tiesības uz tādu apiešanos, kas palīdz attīstīt bērna pašcieņas jūtas un savas vērtības apziņu, nostiprina viņā cieņu pret cilvēka tiesībām un citu personu pamatbrīvībām un kas ļauj ņemt vērā bērna vecumu un to, ka vēlams sekmēt viņa reintegrāciju un panākt, lai viņam būtu derīga loma sabiedrībā.

Šai nolūkā, kā arī ievērojot attiecīgās starptautisko dokumentu normas, dalībvalstis konkrēti nodrošina, lai:

a) neviens bērns netiktu atzīts par kriminālās likumdošanas pārkāpēju, netiktu apsūdzēts un netiktu atzīts par vainīgu tās pārkāpšanā darbības vai bezdarbības dēļ, kas saskaņā ar nacionālajām vai starptautiskajām tiesībām nav bijušas aizliegtas to izdarīšanas brīdī;

b) katram bērnam, kurš, kā tiek uzskatīts, pārkāpis kriminālo likumdošanu vai apsūdzēts tās pārkāpšanā, būtu vismaz šādas garantijas:

i) nevainīguma prezumpcija, kamēr viņa vaina netiks pierādīta saskaņā ar likumu;

ii) viņa nekavējoša un tieša informēšana par viņam izvirzītajām apsūdzībām un nepieciešamības gadījumā ar viņa vecāku vai likumisko aizbildņu starpniecību un tiesiskā un cita nepieciešamā palīdzība viņam savas aizstāvības sagatavošanā un realizēšanā;

iii) kompetenta, neatkarīga un objektīva orgāna vai tiesas iestādes lēmuma tūlītēja pieņemšana izskatāmajā jautājumā taisnīgas iztiesāšanas gaitā saskaņā ar likumu advokāta vai citas attiecīgas personas klātbūtnē un, ja tiek uzskatīts, ka tas nav pretrunā ar nepieciešamību vislabāk aizsargāt bērna intereses, arī ņemot vērā viņa vecumu vai viņa vecāku vai likumisko aizbildņu stāvokli;

iv) brīvība netikt piespiestam dot liecinieka liecības vai atzīt vainu; apsūdzības liecinieku liecību izpētīšana vai nu patstāvīgi, vai ar citu personu palīdzību un aizstāvības liecinieku līdztiesīgas piedalīšanās un viņu liecību izpētīšanas nodrošināšana;

v) ja tiek uzskatīts, ka bērns pārkāpis kriminālo likumdošanu, attiecīgā lēmuma un jebkuru šai sakarā veikto pasākumu atkārtota izskatīšana augstākā kompetentā, neatkarīgā un objektīvā orgānā vai tiesas iestādē saskaņā ar likumu;

vi) tulka palīdzība bez maksas, ja bērns neprot lietoto valodu vai tajā nerunā;

vii) viņa personiskās dzīves pilnīga respektēšana visās izmeklēšanas stadijās;

3. Dalībvalstis cenšas sekmēt to likumu, procedūru, orgānu un iestāžu noteikšanu, kam ir tiešs sakars ar bērniem, kuri, kā tiek uzskatīts, pārkāpuši kriminālo likumdošanu, apsūdzēti vai atzīti par vainīgiem tās pārkāpšanā, un tai skaitā:

a) minimālā vecuma noteikšanu, līdz kura sasniegšanai bērni tiek uzskatīti par nespējīgiem pārkāpt kriminālo likumdošanu;

b) ja nepieciešams un vēlams, pasākumu veikšanu, lai apietos ar šādiem bērniem bez iztiesāšanas, ar nosacījumu, ka tiek pilnīgi ievērotas cilvēka tiesības un tiesiskās garantijas.

4. Nepieciešami tādi dažādi pasākumi kā aprūpe, nolikums par aizbildnību un uzraudzību, konsultatīvie pakalpojumi, pārbaudes laika noteikšana, audzināšana, mācību un profesionālās sagatavošanas programmas un citas aprūpes formas, kas aizstāj aprūpi iestādēs, nolūkā nodrošināt tādu apiešanos ar bērnu, kas atbilstu viņa labklājības interesēm, kā arī viņa stāvoklim un nozieguma raksturam.

41.pants

Neviens šās konvencijas noteikums neskar nekādas normas, kuras lielākā mērā sekmē bērna tiesību realizēšanu un var būt ietvertas:

a) dalībvalsts likumā; vai

b) starptautisko tiesību normās, kas ir spēkā attiecībā uz šo valsti.

II DAĻA 42.pants

Dalībvalstis apņemas, izmantojot pienācīgus un efektīvus līdzekļus, plaši informēt par konvencijas principiem un noteikumiem tiklab pieaugušos, kā arī bērnus.

43.pants

1. Lai izskatītu progresu, ko dalībvalstis sasniegušas saskaņā ar šo konvenciju pieņemto saistību izpildē, tiek nodibināta Bērna tiesību komiteja, kura izpilda tālāk paredzētās funkcijas.
2. Komitejā ietilpst desmit eksperti, kuriem ir cildenas tikumiskās īpašības un atzīta kompetence tajā sfērā, uz ko attiecas šī konvencija. Komitejas locekļus dalībvalstis ievēlē no savu pilsoņu vidus, un viņi darbojas personiski, turklāt tiek ievērots taisnīgs ģeogrāfiskais princips, kā arī galvenās tiesiskās sistēmas.
3. Komitejas locekļus ievēlē aizklātā balsošanā no sarakstā ietvertu personu vidus, kuras izvirzījušas dalībvalstis. Katra dalībvalsts var izvirzīt vienu personu no savu pilsoņu vidus.
4. Komitejas pirmās vēlēšanas notiek ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc šās konvencijas spēkā stāšanās dienas, bet vēlākās - vienu reizi divos gados. Vismaz četrus mēnešus pirms kārtējo vēlēšanu dienas Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēdētārs griežas pie dalībvalstīm ar vēstuli, ierosinot tām iesniegt savas kandidatūras divu mēnešu laikā. Pēc tam ģenerālsēdētārs sastāda alfabētiskā secībā visu šādi izvirzīto personu sarakstu, norādot dalībvalstis, kas šīs personas izvirzījušas, un iesniedz minēto sarakstu šās konvencijas dalībvalstīm.
5. Vēlēšanas notiek dalībvalstu apspriedēs, kuras sasauc ģenerālsēdētārs Apvienoto Nāciju Organizācijas centrālajās iestādēs. Šajās apspriedēs, kuru kvorumu veido divas trešdaļas dalībvalstu, par ievēlētiem komitejas sastāvā uzskatāmi kandidāti, kas saņēmuši visvairāk balsu un klātesošo un balsošanā piedalījušos dalībvalstu pārstāvju absolūto balsu vairākumu.
6. Komitejas locekļus ievēlē uz četriem gadiem. Viņiem ir tiesības tikt pārvēlētiem, ja atkārtoti izvirzītas viņu kandidatūras. Piecu pirmajās vēlēšanās ievēlēto locekļu pilnvaru termiņš izbeidzas pēc divu gadu perioda; tūlīt pēc pirmajām vēlēšanām šo piecu locekļu vārdus lozējot nosaka apspriedes priekšsēdētājs.
7. Ja kāds komitejas loceklis miris vai izstājies vai ja viņš vai viņa kāda iemesla dēļ vairs nevar izpildīt komitejas locekļa pienākumus, dalībvalsts, kas izvirzījusi attiecīgo komitejas locekli, ieceļ citu ekspertu no savu pilsoņu vidus uz atlikušo laiku, ja tam piekrīt komiteja.
8. Komiteja nosaka pati savus procedūras noteikumus.
9. Komiteja ievēlē savas amatpersonas uz diviem gadiem.
10. Komitejas sesijas parasti notiek Apvienoto Nāciju Organizācijas centrālajās iestādēs vai jebkurā citā piemērotā vietā, ko noteikusi komiteja. Komiteja parasti rīko savas sesijas ik gadus. Komitejas sesijas ilgumu nosaka un nepieciešamības gadījumā pārskata šās konvencijas dalībvalstu apspriedē, ja tam piekritusi Ģenerālā Asambleja.

11. Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretārs nodrošina nepieciešamo personālu un materiālos līdzekļus, lai komiteja varētu efektīvi realizēt savas funkcijas saskaņā ar šo konvenciju.

12. Saskaņā ar šo konvenciju nodibinātās komitejas locekļi saņem Ģenerālās Asamblejas apstiprināto atlīdzību no Apvienoto Nāciju Organizācijas līdzekļiem tādā kārtībā un ar tādiem noteikumiem, kādus paredzējusi Ģenerālā Asambleja.

44. pants

1. Dalībvalstis aņņemas ar Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretāra starpniecību iesniegt komitejai ziņojumus par pasākumiem, ko tās veikušas konvencijā atzīto tiesību nostiprināšanai, un par progresu, kas sasniegts šo tiesību realizēšanā:

a) divu gadu laikā pēc šās konvencijas stāšanās spēkā attiecīgajai dalībvalstij;

b) vēlāk ik pēc pieciem gadiem.

2. Ziņojumos, kas tiek iesniegti saskaņā ar šo pantu, jānorāda, kādi faktori un grūtības, ja tie ir, ietekmē šajā konvencijā paredzēto saistību izpildes pakāpi. Ziņojumos arī jāietver pietiekama informācija, lai komitejai būtu pilnīgi skaidrs, kā darbojas konvencija attiecīgajā valstī.

3. Dalībvalstij, kas iesniegusi komitejai vispusīgu sākotnējo ziņojumu, nav nepieciešams vēlākajos ziņojumos, kas tiek iesniegti saskaņā ar šā panta 1. b punktu, atkārtot agrāk izklāstīto pamatinformāciju.

4. Komiteja var pieprasīt, lai dalībvalstis sniegtu papildu informāciju sakarā ar šās konvencijas realizēšanu.

5. Ziņojumi par komitejas darbību vienu reizi divos gados tiek iesniegti Ģenerālajai Asamblejai ar Ekonomiskās un sociālās padomes starpniecību.

6. Dalībvalstis nodrošina savu ziņojumu plašu atklātumu savās valstīs.

45. pants

Lai sekmētu konvencijas efektīvu realizēšanu un stimulētu starptautisko sadarbību sfērā, uz ko attiecas šī konvencija:

a) Apvienoto Nāciju Organizācijas specializētajām iestādēm, Bērnu fondam un citiem Apvienoto Nāciju Organizācijas orgāniem ir tiesības tikt pārstāvētiem jautājumu izskatīšanā par šās konvencijas normu īstenošanu, kuras ietilpst to pilnvaru sfērā. Komiteja, ja tā atzīst par lietderīgu, var ierosināt, lai Apvienoto Nāciju Organizācijas specializētās iestādes, Bērnu fonds un citi kompetentie orgāni iesniegtu ekspertu atzinumus par konvencijas realizēšanu tajās jomās, kuras ietilpst to attiecīgo pilnvaru sfērā. Komiteja var ierosināt, lai Apvienoto Nāciju Organizācijas specializētās iestādes,

Bērnu fonds un citi Apvienoto Nāciju Organizācijas orgāni iesniegtu ziņojumus par konvencijas realizēšanu jomās, kas ietilpst to darbības sfērā;

b) komiteja, ja tā atzīst par lietderīgu, nosūta Apvienoto Nāciju Organizācijas specializētajām iestādēm, Bērnu fondam un citiem kompetentajiem orgāniem jebkādu dalībvalstu ziņojumus, kuros izteikts lūgums par tehnisko konsultāciju vai palīdzību vai norādīts, ka ir šāda vajadzība, kā arī komitejas piezīmes un priekšlikumus, ja tādi ir, attiecībā uz šādiem lūgumiem vai norādījumiem;

c) komiteja var ieteikt Ģenerālajai Asamblejai ierosināt, lai ģenerālsēkretārs tās vārdā organizētu pētījumus atsevišķos jautājumos, kas skar bērna tiesības;

d) komiteja var iesniegt vispārīga rakstura priekšlikumus un ieteikumus, kuri pamatojas uz informāciju, kas saņemta saskaņā ar šās konvencijas 44. un 45.pantu. Šie vispārīga rakstura priekšlikumi un ieteikumi tiek nosūtīti jebkurai ieinteresētajai dalībvalstij un paziņoti Ģenerālajai Asamblejai līdz ar dalībvalstu piezīmēm, ja tādas ir.

III DAĻA
46.pants

Šo konvenciju var parakstīt visas valstis.

47.pants

Šī konvencija ir ratificējama. Ratifikācijas raksti tiek nodoti glabāšanā Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretāram.

48.pants

Šai konvencijai var pievienoties jebkura valsts. Dokumenti par pievienošanos tiek nodoti glabāšanā Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretāram.

49.pants

1. Šī konvencija stājas spēkā trīsdesmitajā dienā pēc dienas, kad Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretāram nodots glabāšanā divdesmitais ratifikācijas raksts vai dokuments par pievienošanos.

2. Katrai valstij, kas ratificē šo konvenciju vai pievienojas tai pēc divdesmitā ratifikācijas raksta vai dokumenta par pievienošanos nodošanas glabāšanā, šī konvencija stājas spēkā trīsdesmitajā dienā pēc tam, kad šī valsts nodevusi glabāšanā savu ratifikācijas rakstu vai dokumentu par pievienošanos.

50.pants

1. Jebkura dalībvalsts var ierosināt labojumu un iesniegt to Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretāram. Ģenerālsēkretārs pēc tam nosūta ierosināto labojumu

dalībvalstīm ar lūgumu norādīt, vai tās pieprasa sasaukt dalībvalstu konferenci, lai izskatītu šos priekšlikumus un sarīkotu par tiem balsošanu. Ja četru mēnešu laikā, skaitot no šāda paziņojuma dienas, vismaz viena trešdaļa dalībvalstu izteiksies par minēto konferenci, ģenerālsēkretārs sasauk šo konferenci Apvienoto Nāciju Organizācijas virsvadībā. Jebkurš labojums, ko pieņēmis šajā konferencē klātesošo un balsošanā piedalījušos dalībvalstu vairākums, tiek iesniegts Ģenerālajai Asamblejai apstiprināšanai.

2. Labojums, kas pieņemts saskaņā ar šā panta 1.punktu, stājas spēkā pēc tam, kad to apstiprinājusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā Asambleja un pieņēmušas dalībvalstis ar divu trešdaļu vairākumu.

3. Kad labojums stājas spēkā, tas kļūst obligāts tām dalībvalstīm, kas to pieņēmušas, bet citām dalībvalstīm joprojām ir obligāti šās konvencijas noteikumi un jebkādi iepriekšējie labojumi, ko tās pieņēmušas.

51.pants

1. Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretārs saņem un nosūta visām valstīm piebildumu tekstu, kurus dalībvalstis izdarījušas ratifikācijas vai pievienošanās brīdī.

2. Nedrīkst izdarīt piebildumu, kas nav savienojams ar šās konvencijas mērķiem un uzdevumiem.

3. Piebildumus var jebkurā laikā atsaukt, nosūtot attiecīgu paziņojumu Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretāram, kurš pēc tam par to informē visas valstis. Šāds paziņojums stājas spēkā no dienas, kad to saņēmis ģenerālsēkretārs.

52.pants

Jebkura dalībvalsts var denonsēt šo konvenciju, rakstveidā paziņojot Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretāram. Denonsācija stājas spēkā pēc viena gada, skaitot no brīža, kad ģenerālsēkretārs saņēmis paziņojumu.

53.pants

Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretārs tiek iecelts par šās konvencijas deponitāriju.

54.pants

Šās konvencijas oriģināls, kura angļu, arābu, spāniešu, ķīniešu, krievu un franču teksti ir vienlīdz autentiski, tiek nodots glabāšanā Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretāram.

To apliecinot, apakšā parakstījušies pilnvarotie pārstāvji, savu attiecīgo valdību pienācīgi tam pilnvaroti, parakstīja šo konvenciju.